

також численні комп'ютери, спроможне генерувати дані з найрізноманітніших параметрів (місцезнаходження, витрата палива, загальна витрата палива за рейс, середня швидкість, економічність руху й багато інших) і передавати їх на значну відстань як представникам автоперевізника, так і іншим зацікавленим сторонам: власнику вантажу, одержувачу вантажу, страховику вантажу та АТЗ, державним контролюючим органам.

Система електронного моніторингу допомагає вирішити актуальні проблеми контролю за переміщенням вантажів автотранспортом. Ця система має досить широкі функціональні можливості. Вона, насамперед, дозволяє здійснювати контроль місця розташування транспорту он-лайн, що дозволяє оперативно реагувати на будь-які зміни ситуації під час перевезення. Також система дозволяє здійснювати:

- контроль пробігів і маршрутів руху, що повністю виключає нецільове використання транспорту;

- контроль ПММ (паливно-мастильних матеріалів), що дає пряме зменшення експлуатаційних витрат за рахунок виключення нецільового їх використання;

- контроль швидкісного режиму, що виключає псування вантажу при перевезенні й знижує зношення агрегатів машини;

- дозволяє підвищити рівень безпеки перевезень, оскільки дозволяє контролювати рівень безпечного управління АТЗ, дає можливість контролювати "жвавість" стилю водіння кожного водія й у разі аварії дає докладну інформацію про те, чи натиснув водій педаль гальма, чи був пристебнутий, чи було включеним ближнє світло. Всі ці дані допоможуть спростити визначення винного при дорожньо-транспортній пригоді.

Подібна електронна технічна система дистанційного контролю за автоперевезеннями може діяти як виключно на території України, так і на території інших країн, використовуючи мережі як космічного зв'язку, так і операторів стільникового зв'язку або Інтернет провайдерів.

Такий електронний логістичний контролер може працювати по всьому світу, але при роботі автотранспорту на маршруті, що пролягає територією декількох країн, значно зростають витрати на передачу великого об'єму інформації з блоку комп'ютерної пам'яті. Необхідно провести організаційні заходи по укладанню угод з операторами стільникового зв'язку про розмір тарифів по такого роду інформаційних трафіках.

На сьогодні ця система може працювати у двох режимах за кордоном: без зв'язку (при цьому вся інформація збирається на блоці й передається з поверненням у домашню країну) або в періодичному режимі (коли інформація передається раз на добу через засоби GPS навігації або стільникового зв'язку).

Водночас слід відзначити, що немає суттєвих перешкод у забезпеченні роботи автоматизованих транспортних диспетчерських систем всередині іншої країни, для цього водії або експедитори просто

вставляють у передавальний пристрій місцеву SIM-карту.

Як правило, в електронному моніторингу автотранспорту зацікавлена не тільки транспортно-експедиційна компанія, що здійснює перевезення, а й сам замовник. Вантажовласники й транспортні страховики можуть самостійно відстежувати процес переміщення вантажу. Це можливо шляхом запровадження спеціальних електронних програм і розміщення інформації на спеціальних сайтах мережі Інтернет з обов'язковим попереднім захистом такої інформації через електронні ключі. У відповідальних за процес перевезення осіб з'явиться цілком реальна можливість зі свого робочого місця бачити переміщення вантажу практично в режимі реального часу.

Вантажоперевезення - сфера діяльності, яка тісно пов'язана з підвищеними ризиками. Інколи вартість вантажу перевищує вартість транспортних послуг у багато разів, тому, піклуючись про товар, вантажовласники вдаються до страхового захисту. Багато страхових компаній надають знижки на страхування вантажів при наявності систем електронного моніторингу та контролю руху вантажу й транспорту, що своєю чергою сприятиме їх запровадженню у вантажні автомобільні перевезення.

Подальше широке застосування автоматизованих транспортних диспетчерських систем електронного моніторингу руху автотранспорту також дозволить митним і податковим органам підняти рівень ефективності здійснення контролю за переміщенням автомобільним транспортом підакцизних або транзитних вантажів до місця призначення.

На нашу думку, якнайшвидше впровадження державою, зацікавленими інвесторами та безпосередньо самими перевізниками автоматизованих транспортних диспетчерських систем моніторингу й контролю руху автопоїздів дозволить автомобільному транспорту України вийти на сучасний рівень загальноєвропейських стандартів своєї діяльності.

Література

1. Баранов Г.Л. Інформаційно-навігаційні диспетчерські системи класу AVL для управління автоперевезеннями, що використовують супутникові технології. / Г.Л. Баранов // Наука та інновації. - 2007. - Т. 3. - № 1. - С. 84-89.

2. Інвестиційний потенціал у логістиці. // К.Е. Фесенко, Л.Г. Зйончик та ін. - К.: Науковий світ. 2009 - С. 43.

3. Бойченко К. Розвиток автомобільного транспорту в Україні: економічно-правові аспекти. / К. Бойченко. - Збірка наукових праць ХНАДУ. - Харків, 2011. - С. 146-149.

4. Яцкив Д.Я. Европейський опыт навигационного обеспечения транспортных коридоров. Швейцария. / Д.Я. Яцкив // Инновационные технологии, 2003. - Т. 1, № 4-5. - С. 90-94.

Фалатюк О.С.

здобувач ОДУВС

Надійшла до редакції: 23.02.2013

УДК 35.081:351.74

ПРАВОВИЙ СТАТУС ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ ТА ПРАЦІВНИКА МІЛІЦІЇ УКРАЇНИ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ

Позюбанов Р. П.

Місце й роль особи в правовій системі найбільш повно можна розглядати через категорію правового статусу, який дозволяє визначити положення людини

в суспільстві.

Правовий статус - це категорія, яка торкається інтересів не тільки окремої особи, а й колективу, кожної

© Р.П. Позюбанов, 2013

окремої організації, установи, які виконують свої функції, і покладені на них обов'язки. Тобто правовий статус - це юридичне вираження соціального статусу.

Підходячи до розгляду правового статусу державних службовців і працівників органів внутрішніх справ (далі - ОВС), необхідно враховувати, що це поняття має декілька значень:

- загальний - тобто правовий статус громадянина;
- спеціальний - статус відповідних груп громадян;
- індивідуальний - правовий статус конкретних осіб.

Щодо державних службовців, то їх правовий статус необхідно пов'язувати й розглядати відповідно до класифікації органів державного управління й місця, яке займає конкретна особа в цій системі.

Правовий статус державного службовця й працівника міліції має суттєве значення: для розробки нормативних актів, які регулюють такі питання, як призначення конкретного державного органу та його посадових осіб, їх завдання, повноваження, форми відповідальності тощо.

Правовий статус державних службовців визначається Законом України "Про державну службу", а працівників міліції - Законом України "Про міліцію" (від 20.12.1990 р). [2].

Порівнюючи положення обох законів, можна виділити їх основні загальні риси - служіння суспільству, забезпечення функцій держави, реалізація прав, свобод і обов'язків громадян. Ці моменти є об'єднуючими в соціальному призначенні державної ц міліцейської служби, яка є також державною, хоча в законі України "Про державну службу" про це прямо не вказано. Але в частині 2 ст. 9 цього закону зазначається, що регулювання правового становища державних службовців, які працюють в апараті органів прокуратури, суду, митного контролю, служби безпеки, а також внутрішніх справ та інших, здійснюється відповідно до цього закону, якщо інше не передбачено законами України [3]. Закріплюючи це положення в ст. 6 Закону України "Про державну службу", законодавець зазначає, що "питання функціонування державної служби в інших державних органах, правове становище яких регулюється спеціальними законами України, вирішується цими органами".

Отже, зробивши аналіз цих положень, ми бачимо, що державними службовцями визнаються також особи, які працюють в апараті органів внутрішніх справ. До складу апарату ОВС входить - Міністерство внутрішніх справ, управління МВС в областях, міських, районних відділах, містах Києві та Севастополі, а також на транспортних магістралях. Адже в Конституції України не названий співробітник внутрішніх справ як носій державної служби. Це не означає, що система ОВС позбавлена конституційності. Її конституційність оцінюється насамперед двома категоріями:

відповідністю ОВС тим положенням, що закріплені в Конституції України;

законністю процедури застосування ОВС чинного законодавства.

А тому більше 10 статей Конституції України, присвячені безпосередньо питанням організації й функціонування державної служби, мають на увазі всіх її носіїв, також співробітників ОВС. Отже, служба в органах внутрішніх справ ґрунтується на правах, обов'язках і відповідальності, загальних для всієї системи державної служби.

Тобто, аналізуючи ч. 1 ст. 20 Закону України "Про міліцію", можна сказати, що "працівник міліції є представником державного органу виконавчої влади". Виходячи

зі статей обох законів можна побачити, що основні їхні положення є аналогічними. Це стосується, насамперед, поняття самої служби, її принципів, права на службу, а також ряду положень правового статусу державного службовця й працівника міліції. Але зміст правового статусу працівника міліції більш специфічний, що пов'язано з виконанням ним особливих завдань і функцій, що мають правоохоронний характер. Також необхідно зазначити, що працівники міліції перебувають під захистом держави, що здійснюється в порядку й випадках, передбачених законом.

Держава гарантує захист життя, здоров'я, честі, гідності, житла, майна працівника міліції, членів його сім'ї та близьких родичів від злочинних посягань та інших протиправних дій.

Образа працівника міліції, опір, погроза, насильство та інші дії, які перешкоджають виконанню покладених на працівника міліції завдань, тягнуть за собою встановлену законом відповідальність.

Крім того, Закон України "Про державну службу" регулює загальні аспекти державної діяльності, які є концептуальними для нормативного регулювання, різних напрямів державної служби. А тому, виходячи з того, що вид державної служби визначається залежно від виконуваних нею державних функцій, деякі автори поділяють державну службу за наступною класифікацією:

цивільна служба;

адміністративна служба - в органах представницької, виконавчої й судової влади;

спеціалізована - служба в органах внутрішніх справ, державної безпеки, прокуратури, збройних силах, тощо.

Ця класифікація більш чітко відображає стан і потреби правового регулювання статусу державних службовців і водночас, поряд з різними видами державної служби, застосовується й у міліції, тим самим підкреслюючи положення, викладене в ст. 16 Закону "Про міліцію", в якій "особливий склад міліції складається з працівників, що проходять державну службу в підрозділах міліції, яким відповідно до чинного законодавства присвоєно спеціальні звання міліції". Отже, службі в ОВС властива низка специфічних ознак. Тут служба є не цивільною, а воєнізованою, що накладає відбиток на професійну працю співробітника ОВС. Воєнізований характер служби значною мірою визначає її спеціальний статус.

Так, розглядаючи обов'язки державних службовців (ст. 10 Закону України "Про державну службу"), ми можемо бачити, що вони мають більш загальний вигляд і повністю прийнятні до працівників міліції. Безпосередньо обов'язки ж працівників міліції значно ширше розкриваються у ст. 10 Закону України "Про міліцію" і конкретизуються відповідно до тих функцій, які на них покладені, а також до специфіки цих функцій і завдань.

А щодо прав міліції (ст. 11 Закону "Про міліцію"), то вони чітко визначені та розширенню не підлягають, але, наприклад, застосування фізичного впливу, спеціальних засобів, вогнепальної зброї додатково регламентуються іншими статтями вказаного закону (ст. 13, 14, 15). А сам порядок проходження служби в міліції регламентується Положенням "Про проходження служби рядовим і начальницьким складом органів внутрішніх справ", затвердженим Кабінетом Міністрів України.

Розглядаючи питання прав і обов'язків як основного критерію правового статусу державних службовців і працівників міліції не можна залишати без уваги ті обмеження, які пов'язані з проходженням служби цих

категорій. Так, у ст. 3 Закону України “Про міліцію” зазначається, що “у підрозділах міліції не допускається діяльність політичних партій, рухів та інших громадських об’єднань, що мають політичну мету”. А в статті 18 цього ж закону вказано, що “працівники міліції не можуть бути членами політичних партій, рухів та інших громадських об’єднань, що мають політичну мету”. Отже, працівникам міліції забороняються займатися будь-якими видами підприємницької діяльності, бути членом політичних партій, а також організовувати страйки або брати участь у них. Аналогічні обмеження передбачені законодавством щодо державних службовців [4].

Отже, працівник міліції є представником державного органу виконавчої влади, і тому законні вимоги працівників міліції є обов’язковими для виконання громадянами й службовими особами.

Аналізуючи поняття “посадова особа” можна дати наступне визначення: державно-службова особа - це визначена структурою та штатним розкладом первинна структура, одиниця органу державної влади і його апарату, на яку покладено встановлене нормативними актами коло службових функцій і повноважень.

З цього визначення можна зробити деякі висновки, застосовуючи його до конкретних структурно-функціональних розписів ОВС (міліції), тобто штатних розкладів. Якщо розглядати для прикладу конкретний районний чи міський орган внутрішніх справ, спираючись при цьому на ст. 2 Закону України “Про державну службу”, то посадовими особами можуть бути:

керівники та заступники керівників, тобто начальники ОВС, та їх заступники;

інші державні службовці. Це можуть бути керівники та інспекторський склад окремих підрозділів, оперуповноважені й слідчі, дільничні інспектори, працівники ДАІ тощо.

Останнє положення може бути підкреслене особливостями юридичної відповідальності осіб, які займають ці посади. Адже необхідно зазначити, що Кримінальний кодекс містить поняття “службова особа”. Так, у ст. 368 КК України (одержання хабара) зазначається, що: “службовими особами, які займають відповідальне становище, є особи, зазначені у п. 1 примітки до ст. 364, посади яких згідно зі ст. 25 Закону України “Про державну службу” віднесені до третьої, четвертої, п’ятої та шостої категорії, а також судді, прокурори й слідчі, керівники, заступники керівників органів державної влади та управління, місцевого самоврядування, їх структурних підрозділів і одиниць” [5].

А тому, зважаючи на викладене, ми можемо бачити, що працівник міліції - це службова особа й на нього можуть поширюватися норми закону “Про державну службу”. А це, у свою чергу, дозволяє наблизити правовий статус співробітників ОВС до статусу державних службовців, що передбачено Концепцією адміністративної реформи.

А тому, виходячи з чинного законодавства, можна виділити специфічні ознаки служби співробітників ОВС (міліції):

виконує особливі, охоронні завдання;

застосовує державний примус;

при вступі на службу має відповідати низці спеціальних вимог;

суворо дотримується ієрархії по службі. Так, у ст. 20 Закону України “Про міліцію”, чітко встановлено: “Працівників міліції при виконанні покладених на

нього обов’язків керується лише законом, діє в його межах і підкоряється своїм безпосереднім і прямим начальникам. Ніхто не вправі зобов’язати працівника міліції виконувати обов’язки, не передбачені чинним законодавством”;

має спеціальний правовий статус з розширеним переліком обмежень і компенсацій.

Змістом державної служби в ОВС є виконання співробітниками від імені та за дорученням держави конкретних службових обов’язків із забезпеченням особистої безпеки громадян, охорони суспільного порядку, боротьби зі злочинністю, роботи з засудженими, що відбувають покарання в місцях позбавлення волі, надання допомоги громадянам у здійсненні їх прав та ін. Отже, кожна зі структур системи ОВС і співробітників міліції мають певне соціальне призначення. Специфіка цілей і завдань служби, правового статусу співробітника підрозділів ОВС (міліції), характер службово-трудової функції, правове регулювання праці державних службовців ОВС, їх повноваження й відповідальність визначені в законодавстві.

Отже, конституційно-правові засади державної служби співробітника міліції - ті самі, що й будь-якого державного службовця. Підвищення рівня правових засад державної служби до конституційного закріплення свідчить про зростання її ролі й значення для формування громадянського суспільства й побудови демократичної, соціальної, правової держави. Державна служба співробітників ОВС споконвічно покликана бути соціальною й правовою, орієнтованою на принципи гуманізму й відповідальності [6].

Аналізуючи вказане, можна зробити висновок, що правову основу служби в ОВС складають: Конституція України, закони та інші нормативно-правові акти, також нормативні акти МВС України, акти органів місцевого самоврядування, прийняті в межах їх повноважень, тощо.

Література

1. Конституція України від 28.06.1996 року. - Х.: “Ранок”, 2003 р.
2. Коментар Закону України “Про міліцію”: науково-практичний посібник // За заг. ред. проф. Є.М. Моїсєєва - К.: КНТ, 2010. - 304 с.
3. Ківалов С.В., Біла Л.Р. Закон України “Про державну службу”: Науково-практичний коментар - О.: Фенікс, 2007. - 316 с.
4. Гель А.П., Семаков Г.С. “Судові та правоохоронні органи України”. - Київ, 2004 р.
5. Кримінальний кодекс України. - К.: Юрінком Інтер, 2001.
6. Дубенко С.Д. “Державна служба в Україні”: навч. Посібник. - К., 2000 р.
7. www.mvs.gov.ua. - інформаційний сайт МВС.

Позюбанов Р.П.

Ст. викладач кафедри

АП та АД ОВС ОДУВС

Надійшла до редакції: 09.04.2013